

T-317 Määritä $\sin 2\alpha$ ja $\cos 2\alpha$, kun $\tan \alpha = -\sqrt{5}$ ja kulma α on tylppä.

Katsotaan kaksi eri tapaa ratkaista tämä tehtävä ja pohditaan mahdollisia virhetekijöitä.

TAPA 1

Siis, $\tan \alpha = -\sqrt{5}$ ja $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$. Hyödynnetään MAOL:ssa olevaa tulosta $\tan 2\alpha = \frac{2 \cdot \tan \alpha}{1 - \tan^2 \alpha}$, joten muodostuu yhtälö

$$\tan 2\alpha = \frac{2 \cdot (-\sqrt{5})}{1 - (-\sqrt{5})^2} = \frac{-2\sqrt{5}}{-4} = \frac{\sqrt{5}}{2}$$

ja toisaalta $\tan 2\alpha = \frac{\sin 2\alpha}{\cos 2\alpha}$. Siis

$$\frac{\sin 2\alpha}{\cos 2\alpha} = \frac{\sqrt{5}}{2},$$

josta saadaan

$$\sin 2\alpha = \frac{\sqrt{5}}{2} \cdot \cos 2\alpha = \frac{\sqrt{5}}{2} \cdot (\pm\sqrt{1 - \sin^2 2\alpha}) \quad | ( )^2$$

$$\Rightarrow \sin^2 2\alpha = \frac{5}{4} (1 - \sin^2 2\alpha)$$

$$\sin^2 2\alpha = \frac{5}{9} \Rightarrow \sin 2\alpha = \pm \frac{\sqrt{5}}{3}$$

Koska kulma α on tylppä $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$, niin tästä seuraa, että $\pi < 2\alpha < 2\pi$ ja $\sin 2\alpha$ on negatiivinen. (Voit halutessasi piirtää 1-ympyrän ja "mallata" sinne ko. kulmia.) Siis $\sin 2\alpha = -\frac{\sqrt{5}}{3}$ ja edelleen, että $\cos 2\alpha = -\frac{2}{3}$, sillä $\tan 2\alpha = \frac{\sqrt{5}}{2}$ kuten yllä on laskettu.

TAPA 2

Siis, $\tan \alpha = -\sqrt{5}$ ja $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$. Tästä seuraa, että

$$\tan \alpha = \frac{\sin \alpha}{\cos \alpha} = -\sqrt{5} \Rightarrow \sin \alpha = -\sqrt{5} \cdot (\pm\sqrt{1 - \sin^2 \alpha}) \quad | ( )^2$$

$$\Rightarrow \sin^2 \alpha = 5 \cdot (1 - \sin^2 \alpha) \Rightarrow \sin \alpha = \pm \sqrt{\frac{5}{6}}$$

josta valitaan vain positiivinen koska $\frac{\pi}{2} < \alpha < \pi$. Edelleen $\cos \alpha = -\sqrt{1 - \frac{5}{6}} = -\frac{1}{\sqrt{6}}$, jotta $\tan \alpha = -\sqrt{5}$. Lopuksi

$$\sin 2\alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha = 2 \sin \alpha \cos \alpha = 2 \cdot \frac{\sqrt{5}}{6} \cdot \left(-\frac{1}{\sqrt{6}}\right) = -\frac{2\sqrt{5}}{6} = -\frac{\sqrt{5}}{3}$$

ja

$$\cos 2\alpha = \cos^2 \alpha - \sin^2 \alpha = \left(-\frac{1}{\sqrt{6}}\right)^2 - \left(\frac{\sqrt{5}}{6}\right)^2 = \frac{1}{6} - \frac{5}{6} = -\frac{4}{6} = -\frac{2}{3}$$

Molemmilla tavoilla tuli sama tulos. Taisin aiemmin hieman sekoilla, huomasin, että minulla oli mennyt $\tan \alpha$ ja $\tan 2\alpha$ sekaisin.